

innovative potential of world science: collection of scientific. Tel Aviv, State of Israel: European Scientific Platform. Vol. 2. Pp. 125-130.

3. Vykhov V. (2011). Udoshkonalennia fizychnoi pidhotovky studentiv zasobamy boksu. [Improving the physical training of students by means of boxing] Pedagogichni tekhnologii navchannia fizychnoi kultury. K. : Osvita, Ukraine. Pp. 67-74.

4. Volkov L.V. (2016) Teoriia y metodyka dytiachoho ta yunatskoho sportu. [Theory and methods of children's and youth sports] K. : Osvita Ukrainy. 464.

5. Krutsevych T.Iu. zi spivavt. (2010). Fizychna kultura v shkoli: 10-11 klasy. [Physical culture at school: 10-11 classes] K.: Litera LTD, Ukraine, 64.

6. Kuzmenko I.O. (2017). Rozvytok fizychnykh yakosti shkoliariv starshykh klasiv. [Development of physical qualities of high school students]. *Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka*, 10, 270-279.

7. Lakhno S.V., Shynkarov S.I. (2013). Metodyka rozvytku shvydkisno-sylovykh zdibnosti u boksi. [Methods of developing speed and strength abilities in boxing]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, 2 (251). Ch. II, 155-160

8. Platonov V.N. (2017). Dvyhatelnye kachestva y fizycheskaia podhotovka sportsmenov. [Movement qualities and physical training of athletes.] K.: Olymp. Lyt., Ukraine, 656.

9. Iurchenko I.V. (2018). Boks u systemi fizychnoho vykhovannia studentskoi molodi [Boxing in the system of physical education of student youth]. *Molodyi vchenyi*, 2 (54), 466-469.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).09

УДК 378:796

Базильчук В.Б.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту

Хмельницького національного університету, м. Хмельницький

ORCID: 0000-0002-5134-5047

Мішаровський Р.М.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри футболу

Державного українського університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ORCID: 0000-0002-9616-0804

Галай М.Д.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри футболу

Державного українського університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ORCID: 0000-0001-7925-0958

ОСОБЛИВОСТІ АКСІОЛОГІЧНОГО ТА АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДІВ ДО РОЗВИТКУ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ

У статті на основі вивчення наукової літератури здійснено аналіз сутності та розвитку аксіологічного та акмеологічного підходу розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітньому середовищі університету. Обґрунтовано аксіологічний підхід як методологічну базу сучасного виховання. Висвітлено особливості реалізації ціннісного підходу, що передбачають врахування конкретно навчальних потреб студентів, необхідності у самовдосконаленні та самовихованні. Аксіологічний підхід полягає у залученні до методологічних, теоретичних знань про цінності, про їх природу, механізми розвитку та способи функціонування, а також про цінності здоров'я, що характеризують становлення і самовдосконалення особистості сучасного студента. З'ясовано, що аксіологічний контекст сучасної системи освіти України «розвивається двома основними дефініціями: освітніми та педагогічними цінностями, освітні цінності доцільно розглядати як сукупність пріоритетів суспільства, які виступають основними орієнтирами для розвитку освітньої системи в цілому, які засобами освітнього процесу мають стати персональними цінностями кожного студента.

Проаналізовано особливості розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітньому середовищі університету з позиції акмеологічного підходу. Виявлено, що застосування акмеологічного підходу спрямоване на забезпечення успіху у саморозвитку, самореалізації і самовдосконаленні студентів, покращення розвитку їх рухової активності засобами спортивних ігор, досягнення вершин їх можливостей у процесі занять фізичними вправами, підвищення позитивної самооцінки особистісних та інтелектуальних можливостей, а також розробку викладачами інноваційних програм розвитку рухової активності і реалізації варіативних форм організації навчання з фізичного виховання.

Ключові слова: аксіологічний, акмеологічний, підхід, розвиток, рухова активність, студенти, засоби спортивних ігор, освітнє середовище університету.

Bazylichuk V., Misharovskiy R., Halai M. Features of axiological and acmeological approaches to the development of students' motor activity through sports games in the educational environment of the university. In the article, based on the study of scientific literature, an analysis of the essence and development of the axiological and acmeological approach to the development of motor activity of students by means of sports games in the educational environment of the university is carried out. The axiological approach as a methodological base of modern education is substantiated. The peculiarities of the implementation of the value approach, which involve taking into account the specific educational needs of students, the need for self-improvement and self-education, are highlighted. The axiological approach consists in involving methodological and theoretical knowledge about values, about their nature, mechanisms of development and ways of functioning, as well as about health values that characterize the formation and self-improvement of the personality of a modern student. It was found that the axiological context of the modern education system of Ukraine "develops with two main definitions: educational and pedagogical values, educational values should be considered as a set of priorities of society, which act as the main guidelines for the development of the educational system as a whole, which should become the means of the educational process personal values of each student.

The peculiarities of the development of motor activity of students by means of sports games in the educational environment of the university were analyzed from the standpoint of acmeological approach. It was revealed that the application of the acmeological approach is aimed at ensuring success in self-development, self-realization and self-improvement of students, improving the development of their motor activity by means of sports games, reaching the peaks of their capabilities in the process of physical exercises, increasing positive self-esteem of personal and intellectual capabilities, as well as the development by teachers of innovative programs for the development of motor activity and implementation of variable forms of organization of training in physical education.

Key words: *axiological, acmeological, approach, development, motor activity, students, means of sports games, educational environment of the university.*

Постановка проблеми. У закладах вищої освіти, як і в цілому в системі української освіти, відбуваються складні процеси реформування. В сучасних умовах якість розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітньому середовищі університету не повною мірою задовольняють потреби студентської молоді, суспільства і держави. Новому українському суспільству потрібні конкурентоздатні фахівці, що поєднують в собі фізичне і духовне здоров'я, здатність до творчої співпраці та володіють сучасними інноваційними здоров'язберезувальними технологіями.

Значення аксіологічного підходу в освітньому середовищі закладів вищої освіти розглядається у працях А.В. Свтодюк [3], М. Окса [5], Г. Павлова [6], Н.О. Ткачова [9], В.А. Фрицюк [10] та інших учених, однак на не достатньому рівні вивчено розвиток рухової активності студентів в процесі фізичного виховання у закладах вищої освіти. Формування ціннісних орієнтацій у зміцненні та збереженні здоров'я розглядалося в багатьох дослідженнях: А.Я. Боднар і Н.Г. Макаренко [1], В.М. Бордюк [2], С.Б. Кузікова [4], Л.М. Петренко [7], О.Д. Сафін [8], О.В. Шукатка [11] та ін. Переважна більшість дослідників погоджується з думкою, що ціннісні орієнтації є найважливішим компонентом здоров'я студентської молоді.

Мета статті: охарактеризувати особливості аксіологічного та акмеологічного підходів до розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітньому середовищі університету.

Виклад основних результатів дослідження. Реалізація аксіологічного підходу у процесі розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітньому середовищі університету стає важливим аспектом сучасної молоді, а також теорії й практики вищої освіти. Проте, аналіз наукової літератури дає підставу констатувати, що ця проблема ще не отримала належного теоретичного обґрунтування та практичної апробації.

Аксіологічний підхід (грец. *aksios* – коштовний) ґрунтується на філософському вченні (аксіології), що досліджує категорію «цінність», характеристики, структури та ієрархії ціннісного світу, способи його пізнання та визначає його онтологічний статус, а також природу і специфіку ціннісних суджень; про моральні, етичні, культурні цінності як сенсоутворювальні основи людського буття, що визначають напрями і умотивованість життя, діяльності та вчинків людини, в тому числі й тих, що мають здоров'язберезувальне спрямування.

На думку Н.О. Ткачова, аксіологічний контекст сучасної системи освіти України «розвивається двома основними дефініціями: освітні та педагогічні цінності, освітні цінності доцільно розглядати як сукупність пріоритетів суспільства, які виступають основними орієнтирами для розвитку освітньої системи в цілому, які засобами освітньо-виховного процесу мають стати персональними цінностями кожного студента» [9, с. 321].

У наукових працях дослідників (В.М. Бордюк [2], С.Б. Кузікова [4], В.А. Фрицюк [10] та ін.) доведено, що реалізація аксіологічного підходу в освітньому процесі педагогічного ЗВО дає змогу створити сприятливі умови для розвитку емоційно-ціннісних переживань і ціннісних ставлень кожної особистості, розкрити можливості освіти як засобу забезпечення спадкоємності прогресивних традицій людства, залучаючись до яких людина не лише призвичаюється до умов постійно змінюваного соціуму, але й стає здатною до неадаптованої активності.

А.В. Євтюк зазначає, що «аксіологічний контекст сучасної філософії освіти України спрямований на розробку й теоретичне обґрунтування цілісної системи організації педагогічного процесу у вітчизняній системі освіти України задля: сприяння та вдосконалення цінності свідомості студентів (ціннісних знань, ідеалів, цілей, мотивів, спонукань; розвитку емоційно-чуттєвої сфери студентів (сприяння становленню в них любові й поваги до людей, милосердя, доброти, справедливості, толерантності, почуття власної гідності); гуманізація їхніх відносин із людьми та світом узагалі; оволодіння вміннями-цінностями ключових компетенцій життєдіяльності в динамічному суспільстві – соціально-методологічними, полікультурними, комунікативними, інформаційними, самоосвітніми вміннями-цінностями у сфері здоров'я та здорового способу життя» [3, с. 15].

В.А. Фрицюк наголошує, що «застосування аксіологічного підходу у підготовці студентів сприятиме формуванню їхніх ціннісних орієнтацій на безперервний професійний саморозвиток, усвідомленню ними власної самоцінності як майбутнього фахівця в умовах сучасного суспільства, допоможе осмислити, як будувати свою професійну кар'єру, як досягати мети стосовно неперервного професійного саморозвитку для успішної професійної діяльності тощо» [10, с. 163].

Зокрема, М. Окса визначає «низку вимог, які забезпечують успішну реалізацію здобутків аксіології освіти на практиці: педагогічна ідеологія повинна будуватися на життєво стверджувальному позитивному змісті, а не на критиці й негативі явищ навколишньої реальності; педагогічний процес має являти собою цілісне поєднання процесів навчання та виховання, які ґрунтуються на одних підходах і характеризуються єдиною стратегією розвитку; систему педагогічних впливів на особистість треба здійснювати не стільки за допомогою використання ідей загальноосвітньої значущості, перебудови світу, скільки через залучення викладача до внутрішнього світу кожного студента, виявлення ним прагнення зрозуміти та допомогти йому зорієнтуватися в існуючій реальності; під час формування ціннісних орієнтацій студентів потрібно повноцінно використовувати можливості колективу як основного провідника соціальних цінностей і групових норм для осіб, які входять до нього» [5, с. 26].

Як зазначає Г. Павлова, «аксіологічними домінантами освітнього простору виступають свобода і творчість особистості, адже категорія свободи характеризує всі специфічні прояви суб'єкта, так само як і культури, і соціуму» [6, с. 265]. На думку вченої, «свобода становлення особистості в освітньому процесі не лише артикулюється як оптимізуючий чинник, а й обґрунтовується як необхідна умова внутрішнього становлення самосвідомості, що детермінується умовами його внутрішньої суб'єкт-суб'єктної структури» [6, с. 265].

Отже, реалізація аксіологічного підходу зорієнтує здобувачів вищої освіти на формування їх ціннісних орієнтирів, творчого потенціалу, відповідального ставлення до власного здоров'я, ідеалів і життєвих цілей, що ідентифікується з ідеалами здорового способу життя та здоров'я-збережувальної компетентності на засадах аксіології, сприяє створенню умов для емоційно-ціннісних переживань щодо розвитку рухової активності засобами спортивних ігор. Слід зазначити, що досить актуальною проблемою є з'ясування ролі акмеологічного підходу у розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітньому середовищі університету.

Виражаючи суть цілісного акмеологічного підходу, О.Д. Сафін зазначає, що «акмеологія покликана здійснити комплексне дослідження й дати цілісну картину суб'єкта, що проходить рівень зрілості, коли його індивідуальні, особистісні і суб'єктно-діяльнісні характеристики досягаються в єдності, у всіх взаємозв'язках і опосередкуваннях, для того, щоб активно вплинути на досягнення вищих рівнів, на які може зійти кожний із нас» [8, с. 58].

В.М. Бордюк зазначає, що «акмеологія – наука, що вивчає феноменологію, закономірності і механізми розвитку людини на етапі її дорослості, особливо при досягненні нею найбільш високого рівня в цьому розвитку та одним з важливих етапів дорослості є студентський вік» [2, с. 28].

О.В. Шукатка, вивчаючи проблему акмеологічного підходу до формування здоров'я-збережувальної компетентності, на світоглядній основі доводить, що «ці процеси ґрунтуються на твердженнях: світоглядними детермінантами здоров'язбереження є уявлення, цінності, ідеали, цілі та особисті смисли, загальні знання, способи діяльності й поведінки, інтегровані між собою в цілісне, багаторівневе та багатокомпонентне духовне утворення завдяки активності суб'єкта в пошуках його сенсожиттєвих орієнтирів у напрямі здоров'язбереження; оволодіння інваріантом змісту здоров'язбережувальної компетентності здійснюється в єдності процесів інтеріоризації-екстеріоризації; духовний розвиток студента культурно зумовлений і об'єднує ціннісно-нормативну, когнітивну, поведінкову, творчо-діяльну сфери свідомості студента, а також особистісно-професійні якості, які відображають стійкий характер ставлення майбутнього фахівця до практики оздоровлення» [11, с. 117].

А.Я. Боднар і Н.Г. Макаренко вказують на те, що тільки в просторі акмеології, сформованої як міждисциплінарне наукове знання, можна говорити про «інтегративний підхід до вивчення реалізації професійного, творчого і духовного потенціалу особистості, тому поняття особистісного зростання, особистісної самореалізації має як кількісні, так і якісні характеристики» [1, с. 31].

Л.М. Петренко акцентує увагу на тому, що «акмеологія ціле-спрямовано виокремлює професіоналізм і чинники впливу на нього, а завданням акмеології є побудова, розроблення і вдосконалення систем професійної майстерності, для яких ключовими є поняття продуктивності і рівня професіоналізму» [7, с. 49].

Висновок. Застосування акмеологічного підходу спрямоване на забезпечення успіху у саморозвитку, самореалізації і самовдосконаленні студентів, покращення розвитку їх рухової активності засобами спортивних ігор, досягнення вершин їх можливостей у процесі занять фізичними вправами, підвищення позитивної самооцінки особистісних та інтелектуальних можливостей, а також розробку викладачами інноваційних програм розвитку рухової активності і реалізації варіативних форм організації навчання з фізичного виховання. Реалізація аксіологічного підходу зорієнтує здобувачів вищої освіти на формування їх ціннісних орієнтирів, творчого потенціалу, відповідального ставлення до власного здоров'я, ідеалів і життєвих цілей, що ідентифікується з ідеалами здорового способу життя та здоров'язберезувальної компетентності на засадах аксіології, сприяє створенню умов для емоційно-ціннісних переживань щодо розвитку рухової активності засобами спортивних ігор. **Перспективи подальших досліджень** вбачаємо в продовженні дослідження питання розвитку рухової активності засобами спортивних ігор в освітньому середовищі з позиції перспективних наукових підходів: культурологічний, синергетичний, особистісно-орієнтований, діяльнісний тощо.

Список використаних джерел

1. Боднар А.Я., Макаренко Н.Г. Самореалізація творчого потенціалу людини: акмеологічний підхід. *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2017. Т. 199. С. 52-58.
2. Бордюк В.М. Акмеологічний підхід до естетичного виховання студентської молоді. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2016. Вип. 13(2). С. 28-31.
3. Євтодюк А.В. Аксіологічні засади сучасної системи освіти в Україні. *Педагогічний пошук*. 2014. № 2. С. 12-15.
4. Кузікова С.Б. Психологія саморозвитку : навч. посіб. Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С. Макаренка. Суми : МакДен, 2011. 149 с.
5. Окса М.М. Стратегічний менеджмент у освіті : навч. посіб. Мелітополь: МДПУ, 2007. 178 с.
6. Павлова Г. Якість освіти як аксіологічна категорія. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. *Культурологія*. 2012. Вип. 9. С. 257-265.
7. Петренко Л.М. Сучасні наукові підходи до розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 20. С. 43-55.
8. Сафін О.Д. Методологічні аспекти дослідження проблеми вдосконалення управлінської діяльності в особливих умовах: психолого-акмеологічний підхід. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2009. Вип. 22. С. 58-60.
9. Ткачова Н.О. Історія розвитку цінностей в освіті : монографія. Харків : Видавничий центр ХНУ ім. Каразіна. 2004. 423 с.
10. Фрицюк В.А. Методологічні підходи до вивчення проблеми професійного саморозвитку майбутнього фахівця. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2017. № 6. С. 160-167.
11. Шукатка О. Розвиток аксіологічного підходу у формуванні здоров'язберігаючої компетентності студентів. *Гуманітарний вісник державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди»*. 2015. Вип. 37. С. 157-65.

Reference

1. Bodnar A.Ya., Makarenko N.G. (2017). Samorealizaciya tvorchoho potencialu lyudini: akmeologichnij pidhid. *Naukovi zapiski NaUKMA. Pedagogichni, psihologichni nauki ta socialna robota*, 199, 52-58
2. Bordyuk V.M. (2016). Akmeologichnij pidhid do estetichnogo vihovannya studentskoyi molodi. *Onovlennya zmistu, form ta metodiv navchannya i vihovannya v zakladah osviti*, 13(2), 28-31.
3. Yevtodyuk A.V. (2014). Aksiologichni zasadi suchasnoyi sistemi osviti v Ukraini. *Pedagogichnij poshuk*, 2, 12-15.
4. Kuzikova S.B. (2011). Psihologiya samorozvitku : navch. posib. Sumi : MakDen, Ukraine, 149.
5. Oksa M.M. (2007). Strategichnij menedzhment u osviti : navch. posib. Melitopol: MDPU, Ukraine, 178.
6. Pavlova G. (2012). Yakist osviti yak aksiologichna kategoriya. *Naukovi zapiski [Nacionalnogo universitetu «Ostrozka akademiya»]*. Ser. *Kulturologiya*, 9, 257-265.
7. Petrenko L.M. (2012). Suchasni naukovi pidhodi do rozvitku informacijno-analitichnoyi kompetentnosti kerivnikov profesijno-tehnicnih navchalnih zakladiv. *Visnik Luganskogo nacionalnogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedagogichni nauki*, 20, 43-55.
8. Safin O.D. (2009). Metodologichni aspekti doslidzhennya problemi vdoskonalennya upravlinskoyi diyalnosti v osoblivih umovah: psihologo-akmeologichnij pidhid. *Visnik Kiyivskogo nacionalnogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka. Vijskovo-specialni nauki*, 22, 58-60.
9. Tkachova N.O. (2004). Istoriya rozvitku cinnostej v osviti : monografiya. Harkiv: Vidavnichij centr HNU im. Karazina, Ukraine, 423.

10. Fricuk V.A. (2017). Metodologichni pidhodi do vivchennya problemi profesijnogo samorozvitku majbutnogo fahivcyu. *Visnik Vinnickogo politehnicznego institutu*, 6, 160-167.

11. Shukatka O. (2015). Rozvitok aksiologichnogo pidhodu u formuvanni zdorov'yazberigayuchoyi kompetentnosti studentiv. *Gumanitarnij visnik derzhavnogo vishogo navchalnogo zakladu «Pereyaslav-Hmelnickij derzhavnij pedagogichnij universitet im. G. S. Skovorodi»*, 37, 157-65.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).10

УДК 378:796(447)

Березовський В.А.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри олімпійського і професійного спорту

Державного українського університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ORCID: 0009-0002-5550-5623

Подгаєцький А.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри олімпійського і професійного спорту

Державного українського університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ORCID: 0009-0007-2015-8453

МОРФО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЕФЛІМПІЙЦІВ-ОРІЄНТУВАЛЬНИКІВ ВИСОКОГО КЛАСУ

У статті систематизовано досягнення вітчизняних спортсменів дефлімпійців на змаганнях зі спортивного орієнтування на міжнародних стартах високого рівня (чемпіонати Європи, чемпіонати світу, Дефлімпійські ігри). Вперше проведено дослідження морфо-функціональних показників спортсменів-дефлімпійців високого класу у спортивному орієнтуванні. Отримані результати подано в таблиці, де відображено індивідуальні морфо-функціональні показники (вага, зріст, ЧСС, $VO_2 \max$ тощо) спортсменів-орієнтувальників високої кваліфікації, які мають порушення слуху. Крім індивідуальних показників визначено середні морфо-функціональні показники для кандидатів та членів збірної команди України зі спортивного орієнтування серед дефлімпійців. Автори зазначають, що на відміну від жінок, у чоловіків виявлено значні відмінності рівня $VO_2 \max$. Так, найвищий показник серед чоловіків склав 66, а найнижчий 48. У той же час, не виявлено прямої залежності рівня спортивних досягнень від рівня $VO_2 \max$. Зазначено, що чоловіки з найвищим та найнижчим показником $VO_2 \max$ досягли однакових у спортивному плані результатів – стали чемпіонами Дефлімпійських ігор. Запропоноване дослідження є основою для розробки та визначення модельних характеристик дефлімпійців-орієнтувальників високого класу.

Ключові слова: спортивне орієнтування, дефлімпійці, спортсмени з порушеннями слуху, морфо-функціональні характеристики.

Berezovskyi V., Podgaietskyi A. Morphofunctional characteristics of qualified Deaflympic orienteering athletes. The article systematizes the achievements of Ukrainian Deaflympic athletes in competitions in orienteering at the international events (European Championships, World Championships, Deaflympic Games). For the first time a study of morphofunctional indicators of qualified athletes in orienteering. The results are given in a table showing individual morphofunctional indicators (weight, height, heart rate, $VO_2 \max$, etc.) of qualified athletes who have hearing impairments. In addition to individual indicators, the average morphofunctional indicators for candidates and members of the Deaf orienteering national team are presented. The authors point out that men have significant differences in $VO_2 \max$ unlike women. Thus, the highest indicator among men was 66 and the lowest 48. At the same time, no direct dependence of the level of sports achievements on the level of $VO_2 \max$ was found. It is noted that men with the highest and lowest $VO_2 \max$ have reached the same in sports results – became champions of the Deaflympic Games. The proposed research is the basis for the development and identification of model characteristics of qualified orienteering athletes in the deafsport.

Keywords: orienteering, Deaflympians, deaf athletes, morphofunctional characteristics.

Постановка проблеми Стрімкий розвиток паралімпійського та дефлімпійського спорту, фантастичні результати виступів вітчизняних спортсменів на Паралімпійських та Дефлімпійських Іграх демонструють позитивну динаміку розвитку цих напрямків діяльності в Україні.

За роки незалежності українські спортсмени паралімпійці та дефлімпійці вибороли 864 нагороди на міжнародних змаганнях найвищого рівня. Згідно з даними Національного комітету спорту інвалідів (НКСІУ) вітчизняні спортсмени вибороли на Паралімпійських іграх 464 нагороди (374 літня програма та 90 зимова програма). На Дефлімпійських іграх українські спортсмени здобули 400 медалей різного ґатунку (370 літня програма та 30 зимова програма) [6]. Цей яскравий та іміджевий для нашої країни напрямок роботи не лишився поза увагою вітчизняних науковців.